

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про оперативно-розшукову діяльність

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 22, ст.303)

{Вводиться в дію Постановою ВР
[№ 2136-XII від 18.02.92](#), ВВР, 1992, № 22, ст.304}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
[№ 2549-XII від 07.07.92](#), ВВР, 1992, № 39, ст.572
[№ 2932-XII від 26.01.93](#), ВВР, 1993, № 11, ст. 83
[№ 3784-XII від 23.12.93](#), ВВР, 1994, № 11, ст. 52
[№ 85/98-ВР від 05.02.98](#), ВВР, 1998, № 26, ст.149
[№ 312-XIV від 11.12.98](#), ВВР, 1999, № 4, ст.35
[№ 1381-XIV від 13.01.2000](#), ВВР, 2000, № 10, ст.79
[№ 2181-III від 21.12.2000](#) - набирає чинності з 1 квітня 2001 року, ВВР, 2001, № 10, ст.44
[№ 2246-III від 18.01.2001](#), ВВР, 2001, № 14, ст.72
[№ 3111-III від 07.03.2002](#), ВВР, 2002, № 33, ст.236
[№ 662-IV від 03.04.2003](#), ВВР, 2003, № 27, ст.209 - набуває чинності 01.08.2003 року
[№ 747-IV від 15.05.2003](#), ВВР, 2003, № 29, ст.236
[№ 762-IV від 15.05.2003](#), ВВР, 2003, № 30, ст.247
[№ 965-IV від 19.06.2003](#), ВВР, 2003, № 45, ст.357
[№ 1130-IV від 11.07.2003](#), ВВР, 2004, № 8, ст.66
[№ 2322-IV від 12.01.2005](#), ВВР, 2005, № 10, ст.187
[№ 2600-IV від 31.05.2005](#), ВВР, 2005, № 25, ст.335
[№ 3200-IV від 15.12.2005](#), ВВР, 2006, № 14, ст.116
[№ 1254-VI від 14.04.2009](#), ВВР, 2009, № 36-37, ст.511
[№ 2258-VI від 18.05.2010](#), ВВР, 2010, № 29, ст.392
[№ 2397-VI від 01.07.2010](#), ВВР, 2010, № 38, ст.508
[№ 2756-VI від 02.12.2010](#), ВВР, 2011, № 23, ст.160
[№ 2939-VI від 13.01.2011](#), ВВР, 2011, № 32, ст.314
[№ 3334-VI від 12.05.2011](#), ВВР, 2011, № 45, ст.485
[№ 3412-VI від 19.05.2011](#), ВВР, 2011, № 50, ст.540
[№ 4652-VI від 13.04.2012](#), ВВР, 2013, № 21, ст.208
[№ 5463-VI від 16.10.2012](#), ВВР, 2014, № 4, ст.61
[№ 406-VII від 04.07.2013](#), ВВР, 2014, № 20-21, ст.712
[№ 1697-VII від 14.10.2014](#), ВВР, 2015, № 2-3, ст.12
[№ 1698-VII від 14.10.2014](#), ВВР, 2014, № 47, ст.2051
[№ 193-VIII від 12.02.2015](#), ВВР, 2015, № 21, ст.134
[№ 198-VIII від 12.02.2015](#), ВВР, 2015, № 17, ст.118
[№ 267-VIII від 19.03.2015](#), ВВР, 2015, № 22, ст.151

[№ 580-VIII від 02.07.2015](#), ВВР, 2015, № 40-41, ст.379
[№ 794-VIII від 12.11.2015](#), ВВР, 2016, № 6, ст.55
[№ 901-VIII від 23.12.2015](#), ВВР, 2016, № 4, ст.44
[№ 1492-VIII від 07.09.2016](#), ВВР, 2016, № 43, ст.736 - положення щодо застосування пробаційних програм набирають чинності з 1 січня 2018 року
[№ 1798-VIII від 21.12.2016](#), ВВР, 2017, № 7-8, ст.50
[№ 1965-VIII від 21.03.2017](#), ВВР, 2017, № 16, ст.199
[№ 2505-VIII від 12.07.2018](#), ВВР, 2018, № 38, ст.280
[№ 2720-VIII від 16.05.2019](#), ВВР, 2019, № 22, ст.84
[№ 113-IX від 19.09.2019](#), ВВР, 2019, № 42, ст.238
[№ 285-IX від 12.11.2019](#), ВВР, 2020, № 2, ст.9
[№ 720-IX від 17.06.2020](#)
[№ 912-IX від 17.09.2020](#)}

{У тексті Закону слова "Служба національної безпеки", "Управління охорони вищих посадових осіб України" у всіх відмінках замінено, відповідно словами "Служба безпеки", "Управління державної охорони України" у відповідних відмінках згідно із Законом [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

{У тексті Закону слова "Генеральний прокурор України" в усіх відмінках замінено словами "Генеральний прокурор" у відповідному відмінку згідно із Законом [№ 1798-VIII від 21.12.2016](#)}

Стаття 1. Завдання оперативно-розшукової діяльності

Завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена [Кримінальним кодексом України](#), розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

{Стаття 1 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 1381-XIV від 13.01.2000](#), [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

Стаття 2. Поняття оперативно-розшукової діяльності

Оперативно-розшукова діяльність - це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

{Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 912-IX від 17.09.2020](#) - вводить в дію з [24.01.2021](#)}

Стаття 3. Правова основа оперативно-розшукової діяльності

Правову основу оперативно-розшукової діяльності становлять [Конституція України](#), цей Закон, [Кримінальний](#), [Кримінальний процесуальний](#), [Податковий](#) та [Митний](#) кодекси України, закони України про [прокуратуру](#), [Національну поліцію](#), [Національне антикорупційне бюро України](#), [Державне бюро розслідувань](#), [Службу безпеки](#), [Державну прикордонну службу України](#), [Державну кримінально-виконавчу службу України](#), [державну охорону органів державної влади України та посадових осіб](#), [статус суддів](#), [забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві](#), [державний захист працівників суду і правоохоронних органів](#), інші законодавчі акти та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна.

{Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 1381-XIV від 13.01.2000](#), [№ 662-IV від 03.04.2003](#), [№ 1254-VI від 14.04.2009](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#), [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 198-VIII від 12.02.2015](#), [№ 794-VIII від 12.11.2015](#), [№ 901-VIII від 23.12.2015](#)}

Стаття 4. Принципи оперативно-розшукової діяльності

Оперативно-розшукова діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини.

{Текст статті 4 в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Стаття 5. Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами:

Національної поліції - підрозділами кримінальної та спеціальної поліції;

{Абзац другий частини першої статті 5 в редакції Закону [№ 3784-12 від 23.12.93](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 312-XIV від 11.12.98](#); в редакції Закону [№ 2246-III від 18.01.2001](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 762-IV від 15.05.2003](#) - щодо набуття чинності див. "[Прикінцеві положення](#)" Закону; із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 3334-VI від 12.05.2011](#), [№ 193-VIII від 12.02.2015](#), [№ 580-VIII від 02.07.2015](#); в редакції Закону [№ 901-VIII від 23.12.2015](#)}

Державного бюро розслідувань - оперативними, оперативно-технічними, внутрішнього контролю, забезпечення особистої безпеки;

{Частину першу статті 5 доповнено новим абзацом згідно із Законом [№ 794-VIII від 12.11.2015](#); в редакції Закону [№ 2720-VIII від 16.05.2019](#)}

Служби безпеки України - контррозвідкою, військовою контррозвідкою, захисту національної державності, спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю, оперативно-технічними, внутрішньої безпеки, оперативного документування, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів;

{Абзац частини першої статті 5 в редакції Закону [№ 2246-III від 18.01.2001](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3200-IV від 15.12.2005](#)}

Служби зовнішньої розвідки України - агентурної розвідки, оперативно-технічними, власної безпеки;

{Частину першу статті 5 доповнено абзацом згідно із Законом [№ 3200-IV від 15.12.2005](#)}

Державної прикордонної служби України - розвідувальним органом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону (агентурної розвідки, оперативно-технічним, власної безпеки), підрозділами забезпечення внутрішньої безпеки та власної безпеки, оперативного документування, оперативно-розшуковими та оперативно-технічними;

{Абзац частини першої статті 5 в редакції Законів [№ 3111-III від 07.03.2002](#), [№ 662-IV від 03.04.2003](#) - набуває чинності з 01.08.2003 року; із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2600-IV від 31.05.2005](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#); в редакції Закону [№ 285-IX від 12.11.2019](#)}

управління державної охорони - підрозділом оперативного забезпечення охорони виключно з метою забезпечення безпеки осіб та об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона;

{Абзац частини першої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

органів доходів і зборів - оперативними підрозділами податкової міліції та підрозділами, які ведуть боротьбу з контрабандою;

{Частину першу статті 5 доповнено абзацом згідно із Законом [№ 85/98-ВР від 05.02.98](#); в редакції Закону [№ 406-VII від 04.07.2013](#)}

органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України;

{Частину першу статті 5 доповнено абзацом згідно із Законом [№ 312-XIV від 11.12.98](#); в редакції Закону [№ 1254-VI від 14.04.2009](#); із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 4652-VI від 13.04.2012](#), [№ 1492-VIII від 07.09.2016](#)}

розвідувального органу Міністерства оборони України - оперативними, оперативно-технічними, власної безпеки;

{Частину першу статті 5 доповнено абзацом згідно із Законом [№ 3111-III від 07.03.2002](#)}

{Абзац десятий частини першої статті 5 виключено на підставі Закону [№ 406-VII від 04.07.2013](#)}

Національного антикорупційного бюро України - детективів, оперативно-технічними, внутрішнього контролю.

{Частину першу статті 5 доповнено абзацом одинадцятим згідно із Законом [№ 1698-VII від 14.10.2014](#); в редакції Закону [№ 198-VIII від 12.02.2015](#)}

{Частина перша статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2932-12 від 26.01.93](#)}

Проведення оперативно-розшукової діяльності іншими підрозділами зазначених органів, підрозділами інших міністерств, відомств, громадськими, приватними організаціями та особами забороняється.

{Частина друга статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

Стаття 5¹. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності

Співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності між міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, державними органами, до складу яких входять оперативні підрозділи, визначені у [статті 5](#) цього Закону, та правоохоронними і спеціальними службами інших держав, які мають у своєму складі відповідні підрозділи, а також з міжнародними правоохоронними організаціями здійснюється відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна.

{Закон доповнено статтею 5¹ згідно із Законом [№ 2397-VI від 01.07.2010](#)}

Стаття 6. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності

Підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності є:

1) наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про:

- кримінальні правопорушення, що готуються;

- осіб, які готують вчинення кримінального правопорушення;
- осіб, які переходять від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання;
- осіб безвісно відсутніх;
- розвідувально-підривної діяльність спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України;
- реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності

{Пункт 1 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 1381-XIV від 13.01.2000](#), [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 3111-III від 07.03.2002](#); в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

2) запити повноважних державних органів, установ та організацій про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці і до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках, а також осіб, яким надається дозвіл на перебування без супроводу в контрольованих та стерильних зонах, зонах обмеженого доступу, що охороняються, та критичних частинах таких зон аеропортів;

{Пункт 2 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 1965-VIII від 21.03.2017](#)}

2¹) необхідність перевірки осіб у зв'язку з призначенням на посади в розвідувальних органах України або залученням до конфіденційного співробітництва з такими органами, доступом осіб до розвідувальної таємниці;

{Частина першу статті 6 доповнено пунктом 2¹ згідно із Законом [№ 912-IX від 17.09.2020](#)}

3) випадки, передбачені [статтею 17](#) Закону України "Про розвідку";

{Пункт 3 частини першої статті 6 в редакції Закону [№ 912-IX від 17.09.2020](#)}

4) наявність узагальнених матеріалів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, отриманих в установленому законом порядку.

{Частина першу статті 6 доповнено пунктом 4 згідно із Законом [№ 2258-VI від 18.05.2010](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5463-VI від 16.10.2012](#)}

Зазначені підстави можуть міститися в заявах, повідомленнях громадян, посадових осіб, громадських організацій, засобів масової інформації, у письмових дорученнях і постановках слідчого, вказівках прокурора, ухвалах слідчого судді, суду, матеріалах правоохоронних органів, у запитах і повідомленнях правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій, а також запитах повноважних державних органів, установ та організацій, визначених Кабінетом Міністрів України, про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках.

{Частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 2397-VI від 01.07.2010](#); в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Забороняється приймати рішення про проведення оперативно-розшукових заходів при відсутності підстав, передбачених у цій статті.

Стаття 7. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані:

1) у межах своїх повноважень відповідно до законів, що становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності, вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення кримінальних правопорушень та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, здійснювати профілактику правопорушень;

{Статтю 7 доповнено пунктом 1 згідно із Законом [№ 2246-III від 18.01.2001](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

2) виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді суду і запити повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів;

{Пункт 2 частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

3) виконувати у межах своєї компетенції запити правоохоронних органів інших держав або міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна;

{Пункт 3 статті 7 в редакції Закону [№ 2397-VI від 01.07.2010](#)}

4) інформувати відповідні державні органи про відомі їм факти та дані, що свідчать про загрозу безпеці суспільства і держави, а також про порушення законодавства, пов'язані з службовою діяльністю посадових осіб;

{Пункт 4 статті 7 в редакції Закону [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

5) здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень;

{Пункт 5 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 965-IV від 19.06.2003](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

6) забезпечити із залученням інших підрозділів безпеку працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб;

{Пункт статті 7 в редакції Закону [№ 1381-XIV від 13.01.2000](#)}

7) брати участь у здійсненні заходів щодо фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання, а також у проведенні спеціальної перевірки щодо допуску до особливих робіт.

{Статтю 7 доповнено пунктом 7 згідно із Законом [№ 747-IV від 15.05.2003](#)}

У разі виявлення ознак кримінального правопорушення оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена [Кримінальним кодексом України](#), до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому [Кримінальним процесуальним кодексом України](#).

{Статтю 7 доповнено частиною другою згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

У разі, якщо ознаки кримінального правопорушення виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак кримінального правопорушення, закінчує проведення оперативно-розшукового заходу, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена [Кримінальним кодексом України](#), до відповідного органу досудового розслідування.

{Статтю 7 доповнено частиною третьою згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Оперативні підрозділи Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Служби безпеки України, органів доходів і зборів, Державної кримінально-виконавчої служби України, Державної прикордонної служби України проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого, дізнавача, прокурора в порядку, передбаченому [Кримінальним процесуальним кодексом України](#). Письмові доручення щодо проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, дізнавачем, прокурором у межах компетенції та в установленому порядку, є обов'язковими до виконання оперативним підрозділом.

{Статтю 7 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#); із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 794-VIII від 12.11.2015](#), [№ 901-VIII від 23.12.2015](#), [№ 1492-VIII від 07.09.2016](#), [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

{Текст статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

Стаття 8. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених [статтею 6](#) цього Закону підстав надається право:

1) опитувати осіб за їх згодою, використовувати їх добровільну допомогу;

2) проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупок здійснюється згідно з положеннями [статті 271](#) Кримінального процесуального кодексу України у порядку, визначеному нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Служби безпеки України, погодженими з Офісом Генерального прокурора та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України;

{Пункт 2 частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 5463-VI від 16.10.2012](#), [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 113-IX від 19.09.2019](#)}

3) порушувати в установленому законом порядку питання про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю або іншими видами господарської діяльності індивідуально, та брати участь в їх проведенні;

4) ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій - виключно на території таких підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому [Кримінальним процесуальним кодексом України](#), - витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні кримінального правопорушення, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку. Вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських документів забороняється, крім випадків, передбачених [Кримінальним процесуальним кодексом України](#);

{Пункт 4 частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

5) проводити операції із захоплення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, припинення кримінальних правопорушень, розвідувально-підривної діяльності спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб;

{Пункт 5 частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

6) відвідувати жилі та інші приміщення за згодою їх власників або мешканців для з'ясування обставин злочину, що готується, а також збирати відомості про протиправну діяльність осіб, щодо яких провадиться перевірка;

7) негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно з положеннями [статті 267](#) [Кримінального процесуального кодексу України](#);

{Пункт 7 частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 912-IX від 17.09.2020](#) - вводить в дію з [24.01.2021](#)}

7¹) з метою виявлення та фіксації діянь, передбачених [статтями 305, 307, 309, 311, 318, 321, 364¹, 365², 368, 368³, 368⁴, 369, 369²](#) [Кримінального кодексу України](#), проводити операції з контрольованого вчинення відповідних діянь. Порядок отримання дозволу, строк його дії та порядок проведення операції з контрольованого вчинення корупційного діяння визначаються [Кримінальним процесуальним кодексом України](#);

{Частину першу статті 8 доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом [№ 794-VIII від 12.11.2015](#)}

8) виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями [статті 272](#) [Кримінального процесуального кодексу України](#);

9) здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж згідно з положеннями [статей 260, 263-265](#) Кримінального процесуального кодексу України;

10) накладати арешт на кореспонденцію, здійснювати її огляд та виїмку згідно з положеннями [статей 261, 262](#) Кримінального процесуального кодексу України;

11) здійснювати спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця згідно з положеннями [статей 269, 270](#) Кримінального процесуального кодексу України;

12) здійснювати установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу згідно з положеннями [статті 268](#) Кримінального процесуального кодексу України;

13) мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників;

14) використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями [статті 275](#) Кримінального процесуального кодексу України;

15) отримувати від юридичних чи фізичних осіб безкоштовно або за винагороду інформацію про кримінальні правопорушення, що готуються або вчинені, та про загрозу безпеці суспільства і держави;

{Пункт 15 частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

16) використовувати за згодою адміністрації службові приміщення, транспортні засоби та інше майно підприємств, установ, організацій, а так само за згодою осіб - житло, інші приміщення, транспортні засоби і майно, які їм належать;

17) створювати та використовувати заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби згідно з положеннями [статті 273](#) Кримінального процесуального кодексу України;

18) створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи;

19) застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю на підставах і в порядку, встановлених законами про [Національну поліцію](#), [Службу безпеки України](#), [Державну прикордонну службу України](#), [державну охорону органів державної влади України та посадових осіб](#), [Митним кодексом України](#);

{Пункт 19 частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 901-VIII від 23.12.2015](#)}

20) звертатися у межах своїх повноважень із запитами до правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна.

Прийняття рішення про проведення оперативно-розшукових заходів, подання та розгляд відповідних клопотань, проведення оперативно-розшукових заходів, фіксація та використання їх результатів, проведення цих заходів до постановлення ухвали слідчого судді та інші питання їх проведення регулюються згідно з положеннями [глави 21](#) Кримінального процесуального кодексу України з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом, щодо мети проведення оперативно-розшукових заходів, суб'єкта ініціювання та проведення цих заходів, обґрунтування клопотання про їх проведення та підстав для його задоволення слідчим суддею, використання результатів оперативно-розшукових заходів та інших питань, обумовлених специфікою мети їх проведення. Прийняття рішень про проведення оперативно-розшукових заходів, які не

потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора, здійснюється керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником з повідомленням про прийняте рішення прокурора.

Негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, аудіо-, відеоконтроль місця, спостереження за особою, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводяться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором. Ці заходи застосовуються виключно з метою запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо.

{Частина четверту статті 8 виключено на підставі Закону [№ 912-IX від 17.09.2020](#) - вводить в дію з [24.01.2021](#)}

До виконання окремих доручень у ході проведення оперативно-розшукової діяльності можуть залучатися працівники інших підрозділів.

Під час виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, пов'язаних із припиненням правопорушень у сфері податкового та митного законодавства, права, передбачені цією статтею, надаються виключно оперативним підрозділам органів доходів і зборів у межах їх компетенції.

{Частина шоста статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 406-VII від 04.07.2013](#)}

Координація дій щодо реалізації прав підрозділів, які проводять оперативно-розшукову діяльність з метою боротьби з тероризмом, здійснюється Службою безпеки України.

Розвідувальним органам України надаються права, передбачені частиною першою цієї статті, крім [пунктів 2, 3, 5, 6](#), а також [пункту 7](#) у частині негласного виявлення та фіксування слідів тяжкого або особливо тяжкого злочину, документів та інших предметів, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину.

{Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2549-XII від 07.07.92](#), [№ 2181-III від 21.12.2000](#), [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 662-IV від 03.04.2003](#), [№ 965-IV від 19.06.2003](#), [№ 1130-IV від 11.07.2003](#), [№ 2322-IV від 12.01.2005](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#), [№ 2397-VI від 01.07.2010](#), [№ 2756-VI від 02.12.2010](#); в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Стаття 9. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

У кожному випадку наявності підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності заводиться оперативно-розшукова справа. Постанова про заведення такої справи підлягає затвердженню начальником органу Національної поліції або начальником відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, органу Служби безпеки України, оперативного підрозділу органу Державного бюро розслідувань, Державної прикордонної служби України, охорони вищих посадових осіб, Служби зовнішньої розвідки України, оперативного підрозділу органів доходів і зборів, органу, установи виконання покарань чи слідчого ізолятора, розвідувального органу Міністерства оборони України, розвідувального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, підрозділу Національного антикорупційного бюро України або його уповноваженим заступником.

{Частина перша статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 85/98-ВР від 05.02.98](#), [№ 312-XIV від 11.12.98](#), [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 3111-III від 07.03.2002](#), [№ 662-IV від 03.04.2003](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#), [№ 1254-VI від 14.04.2009](#), [№ 3334-VI від 12.05.2011](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#), [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 1698-VII від 14.10.2014](#), [№ 794-VIII від 12.11.2015](#), [№ 901-VIII від 23.12.2015](#), [№ 285-IX від 12.11.2019](#)}

Контроль за оперативно-розшуковою діяльністю здійснюється Національною поліцією, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Службою безпеки України, Державним бюро розслідувань, Службою зовнішньої розвідки України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Управлінням державної охорони України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, розвідувальним органом Міністерства оборони України, Національним антикорупційним бюро України.

{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 85/98-ВР від 05.02.98](#), [№ 312-XIV від 11.12.98](#), [№ 3111-III від 07.03.2002](#), [№ 662-IV від 03.04.2003](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#), [№ 1254-VI від 14.04.2009](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#), [№ 5463-VI від 16.10.2012](#), [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 1698-VII від 14.10.2014](#), [№ 794-VIII від 12.11.2015](#), [№ 901-VIII від 23.12.2015](#), [№ 1492-VIII від 07.09.2016](#), [№ 285-IX від 12.11.2019](#)}

На особу, яка підозрюється в підготовці до вчинення злочину, переховується від органів досудового розслідування, суду або ухиляється від відбування кримінального покарання, безвісти зникла, ведеться тільки одна оперативно-розшукова справа. Без заведення оперативно-розшукової справи проведення оперативно-розшукових заходів, крім випадку, передбаченого [частиною четвертою](#) цієї статті, забороняється. Про заведення оперативно-розшукової справи виноситься постанова, яка затверджується начальником або уповноваженим заступником начальника органу Національної поліції або начальником відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, підрозділу Національного антикорупційного бюро України, органу Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань або його уповноваженим заступником, керівником територіального органу або його уповноваженим заступником, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, розвідувального органу Міністерства оборони України, Служби зовнішньої розвідки України, оперативного підрозділу органів доходів і зборів, органу або установи виконання покарань чи слідчого ізолятора. У постанові зазначаються місце та час її складання, посада особи, яка виносить постанову, її прізвище, підстава та мета заведення оперативно-розшукової справи. Про заведення оперативно-розшукової справи протягом доби письмово повідомляється прокурор.

{Частина третя статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 3111-III від 07.03.2002](#), [№ 662-IV від 03.04.2003](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#), [№ 1254-VI від 14.04.2009](#), [№ 3334-VI від 12.05.2011](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#), [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 1698-VII від 14.10.2014](#), [№ 794-VIII від 12.11.2015](#), [№ 901-VIII від 23.12.2015](#), [№ 2720-VIII від 16.05.2019](#)}

При перевірці осіб у зв'язку з допуском їх до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках, у зв'язку з призначенням на посади в розвідувальних органах України або залученням до конфіденційного співробітництва з такими органами, доступом осіб до розвідувальної таємниці, а також осіб, яким надається дозвіл на перебування без супроводу в контрольованих та стерильних зонах, зонах обмеженого доступу, що охороняються, та критичних частинах таких зон аеропортів, оперативно-розшукова справа не заводиться. Така перевірка повинна тривати не більш як два місяці.

{Частина четверта статті 9 в редакції Закону [№ 2246-III від 18.01.2001](#); із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 3412-VI від 19.05.2011](#), [№ 1965-VIII від 21.03.2017](#); в редакції Закону [№ 912-IX від 17.09.2020](#)}

Під час здійснення оперативно-розшукової діяльності не допускається порушення прав і свобод людини та юридичних осіб. Окремі обмеження цих прав і свобод мають винятковий і тимчасовий характер і можуть застосовуватись лише за рішенням слідчого судді з метою виявлення, попередження чи припинення тяжкого або особливо тяжкого злочину та у випадках, передбачених законодавством України, з метою захисту прав і свобод інших осіб, безпеки суспільства.

{Частина п'ята статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 965-IV від 19.06.2003](#), [№ 1130-IV від 11.07.2003](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

При наявності достатніх підстав дозвіл на проведення оперативно-розшукової діяльності дає керівник відповідного оперативного підрозділу, який несе відповідальність за законність здійснюваних заходів відповідно до чинного законодавства.

При застосуванні оперативно-розшукових заходів працівники оперативних підрозділів зобов'язані враховувати їх відповідність ступеню суспільної небезпеки кримінально протиправних посягань та загрози інтересам суспільства і держави.

{Частина сьома статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

У випадках порушення прав і свобод людини або юридичних осіб в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності, а також у разі, якщо причетність до правопорушення особи, щодо якої здійснювались оперативно-розшукові заходи, не підтвердилась, Служба безпеки України, Державне бюро розслідувань, Національна поліція, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Управління державної охорони України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, розвідувальний орган Міністерства оборони України, розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Служба зовнішньої розвідки України, Національне антикорупційне бюро України зобов'язані невідкладно поновити порушені права і відшкодувати заподіяні матеріальні та моральні збитки в повному обсязі.

{Частина восьма статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 85/98-ВР від 05.02.98](#), [№ 312-XIV від 11.12.98](#), [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 3111-III від 07.03.2002](#), [№ 662-IV від 03.04.2003](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#), [№ 1254-VI від 14.04.2009](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#), [№ 5463-VI від 16.10.2012](#), [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 1698-VII від 14.10.2014](#), [№ 794-VIII від 12.11.2015](#), [№ 901-VIII від 23.12.2015](#), [№ 1492-VIII від 07.09.2016](#), [№ 285-IX від 12.11.2019](#)}

Громадяни України та інші особи мають право у встановленому законом порядку одержати від органів, на які покладено здійснення оперативно-розшукової діяльності, письмове пояснення з приводу обмеження їх прав і свобод та оскаржити ці дії.

Забороняється передавати і розголошувати відомості про заходи безпеки та осіб, взятих під захист, або такі, що можуть зашкодити слідству чи інтересам людини, безпеці України. Забороняється оприлюднювати або надавати зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення або не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової діяльності до прийняття рішення за результатами такої діяльності. Питання оприлюднення або надання такої інформації після прийняття рішення регулюється законом.

{Частина десята статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 1381-XIV від 13.01.2000](#), [№ 2939-VI від 13.01.2011](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Підрозділи, що використовують автоматизовані інформаційні системи в оперативно-розшуковій діяльності, повинні забезпечити можливість видавати дані про особу на запит органів досудового розслідування, прокуратури, суду. В місцях зберігання інформації повинна бути гарантована її достовірність та надійність охорони.

{Частина одинадцята статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Одержані внаслідок оперативно-розшукової діяльності відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини, якщо вони не містять інформації про вчинення заборонених законом дій, зберігання не підлягають і повинні бути знищені. Відомості, одержані внаслідок оперативно-розшукової діяльності, щодо підготовки до терористичних актів чи їх вчинення окремими особами та групами, зберігаються до 5 років.

{Частина дванадцята статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 965-IV від 19.06.2003](#)}

Не підлягають передачі і розголошенню результати оперативно-розшукової діяльності, які відповідно до законодавства України становлять державну таємницю, а також відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини. За передачу і розголошення цих відомостей працівники оперативних підрозділів, а також особи, яким ці відомості були довірені при здійсненні оперативно-розшукової діяльності чи стали відомі по службі або роботі, підлягають відповідальності згідно з чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини.

{Частина тринадцята статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

Оперативно-розшукові заходи, пов'язані з тимчасовим обмеженням прав людини, проводяться з метою запобігання тяжким або особливо тяжким злочинам, їх виявлення та припинення, розшуку осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання або безвісти зникли, захисту життя, здоров'я, житла і майна працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, припинення розвідувально-підривної діяльності проти України.

{Частина чотирнадцята статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 1381-XIV від 13.01.2000](#), [№ 2246-III від 18.01.2001](#), [№ 965-IV від 19.06.2003](#), [№ 1130-IV від 11.07.2003](#); в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця може проводитися з метою встановлення даних про особу та про її зв'язки у разі, коли є факти, які підтверджують, що нею готується тяжкий або особливо тяжкий злочин, для отримання відомостей, які вказують на ознаки такого злочину, для забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб, а також з метою отримання розвідувальної інформації в інтересах безпеки суспільства і держави.

{Частина п'ятнадцята статті 9 в редакції Законів [№ 1381-XIV від 13.01.2000](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Для одержання інформації забороняється застосовувати технічні засоби, психотропні, хімічні та інші речовини, які пригнічують волю або завдають шкоди здоров'ю людей та навколишньому середовищу.

Стаття 9¹. Строки ведення оперативно-розшукових справ

Ведення оперативно-розшукових справ здійснюється:

1) щодо невстановлених осіб, які готують вчинення кримінального правопорушення, а також осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, - до їх встановлення або розшуку, але не більше строків давності притягнення до кримінальної відповідальності чи строків давності виконання обвинувального вироку;

{Пункт 1 частини першої статті 9^а в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

{Пункт 2 частини першої статті 9^а виключено на підставі Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

3) щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, у тому числі у зв'язку зі збройним конфліктом, воєнними діями, заворушеннями всередині держави або у зв'язку з надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру або іншими подіями, що можуть спричинити масову загибель людей, - до встановлення їх місця перебування, місця поховання чи місцезнаходження останків;

{Пункт 3 частини першої статті 9^а в редакції Закону [№ 2505-VIII від 12.07.2018](#)}

4) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення кримінального правопорушення, - до встановлення та фіксації фактичних даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена [Кримінальним кодексом України](#), але не більше шести місяців;

{Пункт 4 частини першої статті 9^а в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

{Пункт 5 частини першої статті 9^а виключено на підставі Закону [№ 912-IX від 17.09.2020](#) - вводить в дію з [24.01.2021](#)}

б) щодо осіб, стосовно яких є дані про їх участь або причетність до терористичної діяльності, терористичної групи чи терористичної організації, а так само до матеріального, організаційного чи іншого сприяння створенню терористичної групи чи терористичної організації, - до 5 років.

{Частину першу статті 9^а доповнено пунктом 6 згідно із Законом [№ 965-IV від 19.06.2003](#)}

За наявності даних, отриманих у ході ведення оперативно-розшукової справи, про участь особи у підготовці тяжкого чи особливо тяжкого злочину строк ведення справи може бути продовжений до 12 місяців Головою Національної поліції або його уповноваженими заступниками, начальниками департаментів апарату центрального органу управління Національної поліції, Центрального управління Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань або його уповноваженим заступником, уповноваженим керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, начальникам територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції або їхніми уповноваженими заступниками, регіональних органів та органів військової контррозвідки Служби безпеки України, розвідувального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Головою Державної прикордонної служби України, уповноваженим керівником регіонального органу доходів і зборів, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального

органу Міністерства оборони України або їх заступниками, керівником структурного підрозділу Державної кримінально-виконавчої служби України або його уповноваженим заступником за погодженням із Генеральним прокурором, керівниками обласних прокуратур, їх першими заступниками та заступниками. Продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, у рамках якої проводяться заходи, передбачені [частиною четвертою](#) статті 8 цього Закону та [пунктом 6](#) частини другої статті 7 Закону України "Про контррозвідувальну діяльність", здійснюється без погодження з прокурором.

{Частина друга статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 965-IV від 19.06.2003](#), [№ 2600-IV від 31.05.2005](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#); в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#); зміни до частини другої статті 9¹ див. в Законі [№ 5463-VI від 16.10.2012](#); із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 1698-VII від 14.10.2014](#), [№ 794-VIII від 12.11.2015](#), [№ 901-VIII від 23.12.2015](#), [№ 1798-VIII від 21.12.2016](#), [№ 2720-VIII від 16.05.2019](#), [№ 113-IX від 19.09.2019](#), [№ 285-IX від 12.11.2019](#)}

Подальше продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, але не більш як до 18 місяців, може бути здійснено Головою Національної поліції, Головою Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань, керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, а також Головою Державної прикордонної служби України, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального органу Міністерства оборони України, керівником органу Державної кримінально-виконавчої служби України або його уповноваженим заступником та начальником Управління державної охорони України за погодженням із Генеральним прокурором або його заступником. Продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, у рамках якої проводяться заходи, передбачені [частиною четвертою](#) статті 8 цього Закону та [пунктом 6](#) частини другої статті 7 Закону України "Про контррозвідувальну діяльність", здійснюється без погодження з прокурором.

{Частина третя статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2600-IV від 31.05.2005](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#); в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#); зміни до частини третьої статті 9¹ див. в Законі [№ 5463-VI від 16.10.2012](#); із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 406-VII від 04.07.2013](#), [№ 1698-VII від 14.10.2014](#), [№ 794-VIII від 12.11.2015](#), [№ 901-VIII від 23.12.2015](#), [№ 1798-VIII від 21.12.2016](#)}

Продовження строків ведення оперативно-розшукових справ щодо іноземців та осіб без громадянства, які підозрюються у розвідувально-підривній діяльності проти України, підготовці або вчиненні терористичного акту, понад 18 місяців здійснює Голова Служби безпеки України, Голова Служби зовнішньої розвідки України, Голова Державної прикордонної служби України, керівник розвідувального органу Міністерства оборони України за погодженням з Генеральним прокурором.

{Частина четверта статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 965-IV від 19.06.2003](#), [№ 3200-IV від 15.12.2005](#)}

Обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи починається з дня затвердження начальником відповідного органу або його заступником постанови про заведення справи та закінчується в день затвердження постанови про закриття оперативно-розшукової справи.

Обчислення строку може припинятися, якщо особа, щодо якої заведено оперативно-розшукову справу, тимчасово вибула за межі України або тяжко захворіла і можливість проводити щодо неї оперативно-розшукову діяльність відсутня.

Про припинення та поновлення обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи виноситься мотивована постанова, яка затверджується начальником відповідного органу або його заступником.

{Закон доповнено статтею 9¹ згідно із Законом [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

Стаття 9². Закриття оперативно-розшукових справ

Оперативно-розшукова справа повинна бути закрита у разі:

1) розшуку особи, яка переховувалася від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухилялася від відбування кримінального покарання, а також особи, яка безвісно відсутня;

{Пункт 1 частини першої статті 9² із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

2) набрання законної сили вироком або ухвалою суду;

{Пункт 2 частини першої статті 9² із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

3) закриття кримінального провадження слідчим, прокурором або судом;

{Пункт 3 частини першої статті 9² в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

4) завершення виконання контррозвідувальних заходів або вичерпання можливостей для їх здійснення;

{Пункт 4 частини першої статті 9² із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 912-IX від 17.09.2020](#) - вводить в дію з [24.01.2021](#)}

5) спростування у встановленому порядку матеріалів про кримінально протиправну діяльність особи;

{Пункт 5 частини першої статті 9² із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

6) виїзду особи на постійне місце проживання за межі України, якщо немає можливості проведення щодо неї оперативно-розшукових заходів;

7) невстановлення у передбачені цим Законом строки даних, що вказують на ознаки кримінального правопорушення в діях особи;

{Пункт 7 частини першої статті 9² із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

8) виявлення прокурором незаконно заведеної справи у разі виконання по ній оперативно-розшукових заходів;

9) смерті особи, щодо якої заведено оперативно-розшукову справу.

Про закриття оперативно-розшукової справи складається вмотивована постанова, що затверджується посадовою чи службовою особою, якій згідно зі [статтею 9](#) цього Закону надано право затверджувати постанову про заведення відповідної оперативно-розшукової справи. Про закриття оперативно-розшукової справи у триденний строк письмово повідомляється відповідний прокурор, який протягом 10 діб з моменту одержання повідомлення перевіряє додержання законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності у цій справі. До завершення такої перевірки забороняється знищення оперативно-розшукової справи. Якщо у такій справі здійснювалися оперативно-розшукові

заходи за рішенням суду, повідомлення про її закриття надсилається також до цього суду у триденний строк.

{Частина друга статті 9² із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3200-IV від 15.12.2005](#); в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Строки зберігання закритих оперативно-розшукових справ встановлюються відповідно до законодавства України.

{Закон доповнено статтею 9² згідно із Законом [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

Стаття 10. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності

Матеріали оперативно-розшукової діяльності використовуються:

1) як приводи та підстави для початку досудового розслідування;

{Пункт 1 статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

2) для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні;

{Пункт 2 статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

3) для попередження, виявлення, припинення і розслідування кримінальних правопорушень, розвідувально-підривних посягань проти України, розшуку осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, та осіб, які безвісти зникли;

{Пункт 3 статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 4652-VI від 13.04.2012](#), [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

4) для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також співробітників розвідувальних органів України та їх близьких родичів, осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей;

{Статтю 10 доповнено пунктом 4 згідно із Законом [№ 1381-XIV від 13.01.2000](#), в редакції Закону [№ 3111-III від 07.03.2002](#)}

5) для взаємного інформування підрозділів, уповноважених здійснювати оперативно-розшукову діяльність, та інших правоохоронних органів;

6) для інформування державних органів відповідно до їх компетенції.

Стаття 11. Сприяння здійсненню оперативно-розшукової діяльності

Органи державної влади, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності зобов'язані сприяти оперативним підрозділам у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності.

{Частина перша статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 965-IV від 19.06.2003](#)}

За бажанням осіб їх співробітництво з оперативним підрозділом може бути оформлено письмовою угодою з гарантуванням конфіденційності співробітництва. Угоду про сприяння оперативним підрозділам в оперативно-розшуковій діяльності може бути укладено з дієздатною особою. Порядок укладання угоди визначається Кабінетом Міністрів України.

Особи, які залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, зобов'язані зберігати таємницю, що стала їм відома. Розголошення цієї таємниці тягне за собою відповідальність за чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини.

Забороняється залучати до виконання оперативно-розшукових завдань осіб, професійна діяльність яких пов'язана зі збереженням професійної таємниці, а саме: адвокатів, нотаріусів, медичних працівників, священнослужителів, журналістів, якщо таке співробітництво буде пов'язано з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру.

{Частина четверта статті 11 в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Стаття 12. Соціальний і правовий захист працівників оперативних підрозділів

На працівників, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, поширюються гарантії правового і соціального захисту, передбачені законами України про ці органи.

Працівникам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, надаються додаткові пільги в питаннях соціально-побутового та фінансового забезпечення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

При наявності даних про загрозу життю, здоров'ю або майну працівника та його близьких родичів у зв'язку із здійсненням ним оперативно-розшукової діяльності в інтересах безпеки України, або по виявленню тяжкого та особливо тяжкого злочину, або викриттю організованої злочинної групи оперативний підрозділ зобов'язаний вжити спеціальних заходів для забезпечення їх безпеки - зміна даних про особу, зміна місця проживання, роботи і навчання, інших даних у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

{Частина третя статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 965-IV від 19.06.2003](#), [№ 4652-VI від 13.04.2012](#)}

Не несе відповідальності працівник оперативного підрозділу, який заподіяв шкоду правам, свободам людини, інтересам держави під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, перебуваючи у стані необхідної оборони, крайньої необхідності або професійного ризику, а так само у зв'язку із затриманням особи, в діях якої є ознаки кримінального правопорушення.

{Частина четверта статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

Стаття 13. Соціальний і правовий захист особи, яка залучається до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності

Особа, яка залучається до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, перебуває під захистом держави.

Співробітництво особи з оперативним підрозділом зараховується до її загального трудового стажу в разі укладення з нею трудової угоди. Якщо у зв'язку з виконанням такою особою завдань оперативно-розшукової діяльності настала її інвалідність або смерть, на неї поширюються пільги, передбачені у таких випадках для працівників оперативних підрозділів.

У разі виникнення загрози життю, здоров'ю або майну особи, яка залучається до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, її захист забезпечується в порядку, передбаченому [частиною третьою](#) статті 12 цього Закону.

Стаття 14. Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності

Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності здійснюється Генеральним прокурором, його заступниками, керівниками обласних прокуратур, їх першими заступниками та заступниками, а також уповноваженими наказом Генерального прокурора прокурорами Офісу Генерального прокурора та уповноваженими наказом керівника обласної прокуратури прокурорами відповідних обласних прокуратур.

{Частина перша статті 14 в редакції Закону [№ 1697-VII від 14.10.2014](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 113-IX від 19.09.2019](#)}

Керівник місцевої прокуратури, а також уповноважені його наказом прокурори відповідної місцевої прокуратури здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності в оперативно-розшукових справах, заведених піднаглядними їм територіальними оперативними підрозділами правоохоронних органів.

{Статтю 14 доповнено новою частиною згідно із Законом [№ 4652-VI від 13.04.2012](#); в редакції Закону [№ 1697-VII від 14.10.2014](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 113-IX від 19.09.2019](#)}

Прокурор в межах своєї компетенції:

1) безперешкодно входить в усі приміщення органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність;

2) вимагає для перевірки розпорядження, інструкції, накази та інші акти щодо оперативно-розшукової діяльності, оперативно-розшукові справи, реєстраційні, облікові, звітні, статистичні, аналітичні документи та інші відомості щодо здійснення оперативно-розшукових заходів;

3) доручає керівникам відповідних органів проведення у підвідомчих їм підрозділах перевірок з метою усунення порушень закону;

4) дає письмові вказівки про проведення оперативно-розшукових заходів з метою попередження та виявлення кримінальних правопорушень, про розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно відсутні;

{Пункт 4 частини третьої статті 14 в редакції Закону [№ 4652-VI від 13.04.2012](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 720-IX від 17.06.2020](#)}

5) дає згоду на продовження строку проведення оперативно-розшукової діяльності;

6) отримує пояснення щодо порушень вимог закону від посадових осіб органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність;

7) перевіряє скарги на порушення законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, з ознайомленням у необхідних випадках з оперативно-розшуковими матеріалами;

8) скасовує незаконні постанови про заведення або закриття оперативно-розшукової справи, зупинення або поновлення оперативно-розшукової діяльності чи про інші рішення, що суперечать закону;

9) вживає заходів щодо усунення порушень законності під час проведення оперативно-розшукової діяльності і щодо притягнення винних до встановленої законом відповідальності;

10) опротестовує незаконну постанову суду про дозвіл або відмову на проведення оперативно-розшукових заходів. Принесення протесту зупиняє проведення оперативно-розшукових заходів, дозвіл на які дано судом.

Відомості про осіб, які конфіденційно співробітничать або співробітничали з розвідувальним органом України, належність конкретних осіб до кадрового складу розвідувальних органів, а також форми, методи і засоби розвідувальної діяльності та організаційно-штатна структура розвідувальних органів до предмета прокурорського нагляду не належать.

{Статтю 14 доповнено частиною згідно із Законом [№ 3111-III від 07.03.2002](#); в редакції Закону [№ 2246-III від 18.01.2001](#)}

Президент України	Л.КРАВЧУК
м. Київ 18 лютого 1992 року № 2135-ХІІ	